

EPIŠTOLA * OBECNÁ

(svatého) Jakuba apoštola.

V epištole této, k vzdělání pravé pobožnosti při některých marných křesťanech psané, apoštol to dvě činí:

I. Z věcí některých škodlivých ty bratří vyvozuje, jako jest:

1. Netrpělivost pod křížem, od v. 2. do 13.
2. Původu hříchů na Boha sčítání, od v. 13. do 19.
3. Hněvivost, od v. 19. do 26.
4. Zevnitřní pošmournost, od v. 26. do konce kapitoly. Kap. 1.
5. Bohatým pochlebování a chudými pohrdání, od v. 1. do 14.
6. Spasení připisování samému zevnitřnímu víry vyznávání, od v. 14. do konce kap. Kap. 2.
7. Bližních přemítání, od v. 1. do 9.
8. Zloleství, od v. 9. do 13.
9. Závisti a různice, od v. 13. do konce kap. Kap. 3.
10. Lhostejnost a při modlitbách slepota, od v. 1. do 11.
11. Bližním utrhaní, od v. 11. do 13.
12. Štěstím a dlouhým na světě bytem se troštování, od v. 13. do konce kapitoly. Kap. 4.
13. Lakomství, od v. 1. do 4.
14. Mzdy zadržetí a prostopašnost, od v. 4. do 9.
15. Křivd sobě od spoluodů Kristových příliš vysoce vážení, od v. 9. do 12.
16. Lehkomyslná přísaha; od v. 12. do 13. Kap. 5.

II. K některým věcem dobrým neb ctnostem svatým slouží, jako jest:

1. Trpělivé kříže podnikání, od v. 2. do 5.
2. Modlitba z víry obětovaná, od v. 5. do 13.
3. Známost zkázy lidské a Boží dobroty; od v. 13. do 18.
4. Slova Božího pilné poslouchání i jeho ostríhání.
5. Dobrých skutků činění, poškvrn světa utíkání; od v. 19. do konce kapitoly. Kap. 1.
6. Uctivost bohatým i chudým, od v. 1. do 14.
7. Životem šlechetným víry potvrzování, od v. 14. do konce kap. Kap. 2.
8. Skrocování jazyka, od v. 1. do 13.
9. Pokoje obmyšlení, od v. 13. do konce kap. Kap. 3.
10. Pokora před Bohem i lidmi, od v. 1. do 7.
11. Dáblu odpírání, od v. 7. do 8.
12. Zámutek nad hříchy neb pokání, od v. 8. do 13.
13. V Boha doufání, od v. 13. do konce kapitoly. Kap. 4.
14. Snášelivost, od v. 7. do 13.
15. V čas štěstí i neštěstí jména Božího oslavování, od v. 13. do 14.
16. Modlitby za tělesně nemocné obětování a duchovně nemocných napravování, od v. 14. do konce kapitoly. Kap. 5.

Má kapitol 5.

*) katolická; t. ne některému zejména člověku neb zboru ale všechněm vůbec křesťanům z lidu Izraelského posílým psaná. V témž smyslu nazývají se epištoly také obecné, totiž Petrovy obě, Janova první a tolikéž i Judova.

I. EPIŠTOLA S. JAKUBA.

UŽITEK I. *Titul epistolý této, zdržující v sobě:* 1. Podpis: Kdo ji psal. 2. Nápis: Komu jest psána. 3. Pozdravení. — II. Potěšení Božích vyvolených pro Krista pokušení snášejících. Ty pak apoštol těší: 1. Původem těch pokušení, že t. od Boha dopouštna bývají. 2. Cílem jejich dobrým, to jest, že pro zkušení víry vzkládána bývají. 3. Užitek z nich jdoucím, že t. vyvolení skrze ně v trpělivosti se cvičí, kterážto trpělivost při nich důvodem bývá moudrosti nebeské. Pročež apoštol od Boha jí žádati velí s doufáním, a to proto, že: Na pobožné nesluší o vyslyšení modliteb svých pochybovati a jako vlnobitím se zmitati. Nad to, nevěra uši Boží zacpává a ruku jeho štědrou před lidmi zavírá. 4. Zvýšení vyvolených v Kristu, že t. ačkoli pobožní od světa bédováni bývají,

KAPITOLA I.

Učí svatý Jakub, abychom se neděsili pokušení, ale stateční v snášení a přemáhání jich byli; 5. o všelikou pomoc k nejlepšímu dárce, 13. kterýž žádnému není příčinou hříchu neb pádu, dověrně se utikajice, 22. jemuž abychom se ve všem skutečně líbiti usilovali, pilně napomíná.

Jakub¹, Boží a Pána Jezukrista služebník, dvanáctě pokolení² rozptýlenému pozdravení vzkazuje.

2. ³Za *největší radost mějte, bratří moji, když koli⁴ v rozličná pokušení upadáte;

Řím. 5, 3. 2 Kor. 7, 4.

3. Věduce, že zkušení⁵ víry vaší⁶ působí trpělivost;

4. Trpělivost pak⁷ ať má dokonalý skutek, abyšte byli dokonalí a⁸ celí, v ničemž nemajice nedostatku.

5. Jestliže pak komu z vás nedostává se moudrosti⁹, žádejž jí od Boha, kterýž všechněm¹⁰ dává¹¹ ochotně a neomlouvá; i budež dána jemu.

6. *Žádejž pak¹² důvěrně, ¹³nic nepochybuje; nebo kdož pochybuje, podoben jest¹⁴ vlnám mořským, kteréž vítr sem i tam žene a jimi zmitá.

Mat. 7, 7. Mar. 11, 24. Luk. 11, 9.

7. Nedomnívej se zajisté člověk ten, by co vzíti měl ode Pána;

8. Jakožto muž¹⁵ dvojí myslí a neustavičný ve všech cestách svých.

9. Chlubiž se pak bratr¹⁶ ponížený v povýšení svém¹⁷;

1) *t. syn Alfeův.* Nebo Jakub, syn Zebedeův, brzo při začátku svatého evangelium kázání jest od Heródesa o život připraven (Skut. 12, 2.), tato pak epistola teprv jest psána, když evangelium mezi pohany kázáno bylo. 2) *(kteříž jsou) v rozptýlení;* t. z lidu Izraelského pro hříchy mnohé podle pohrůzek Božích (Lev. 26, 33. Deut. 28, 64.) sem i tam, po okružku světa neb po krajinách císařství Římského rozehnání a někteří příčinou ukrutnosti farizeů pro náboženství povědění a rozplášení. Skut. 8, 1. Podobně 1 Petr 1, 1. 3) *Ř. všelikou, všecku;* t. netoliko se pokušeními od pravdy odrazili nedejte, ale jimi se těšte a chlubte. *Níž v. 9. Mat. 5, 12. Řím. 5, 3. 1 Petr 1, 6.* 4) *pokuseními obklíčování býváte rozličnými;* t. protivensví od nepřátel pro pravdu čistou, řízením a působením Božím snášíte. Gen. 45, 5. Job 1, 21. Protivenství pak slovou pokušení proto, že Bůh skrze ně víry naší, jako Abrahamovy, zkušuje (Gen. 22, 12.) a ji na světlo jiným vyvozuje. Viz Žid. 11, 17. 5) *t. pokušení aneb*

ta věc, kteráž víry naší zkušuje. Podobně 1 Petr 1, 7. 6) činí. Viz Řím. 5, 3. 7) měj; t. ať se trpělivost při nás nejen do nějakého času ale do skonání života nalézá. Nebo není dosti k spasení v dobrém počítí, ale musíme v něm setrvati. Mat. 10, 22. Luk. 9, 62. 8) *všeho cele dosahující.* 9) *t. trpělivosti neb té moudrosti, kteráž záleží v trpělivém i dobromyslném pokušení snášení a toho, že Bůh z naší potřeby a k cíli přeuzitečnému na nás pokušení vzkládá, očima víry spatřování a tak protivensví sobě osladčování.* 10) *t. dověrně (níž v. 6.) a podle vůle jeho prosícím.* 1 Jan 5, 14. 11) *Ř. sprostně;* t. přívětivě. Nebo kdež jest upřímost a sprostnost, tu také jest odtud jdoucí ochotnost a přívětivost. J. bohatě. 12) *u víře, s věrou, s důvěrností.* 13) *bez vrtkání, bez rozpakování;* t. kteréž z nevěry o vyslyšení modliteb pochází. 14) *vlnobití mořskému, kteréž větrem hnáno a zmitáno bývá.* 15) *rozdvajený v myslí;* t. neupřímný, nesprostný a v jisté naději o vyslyšení svých modliteb na Božích slibích neustavený a tak Abrahamovému způ-

EPIŠTOLA

I.

BŮH DÁRCE VŠECH DARŮ. avšak synové Boží i dědicové života věčného zůstávají, ješto bohatí v svém zboží doufajíci na nic přicházejí; protož jim apoštol představováním před oči jejich věci zdejších nestálosti ku pokání slouží. 5. Budoucí věčnou odplatou, kteráž jest: Velmi slavná a proto i korunou nazvaná; podlé Božích slibů jistá a nepochybná. — III. Dostateční důvodové toho, že lidé nespravedlivě na Boha příčinu svých hříchů sčítají, nebo: 1. Bůh jest svatý, aniž k hříchům může pokoušín býti aneb koho k vyvrácení jeho pokoušeti. 2. Strom ten přezlý, to jest zkáza přirozená, kteráž zlé ovoce skutečných hříchů plodí i smrt věčnou přináší, v našich tělech prvé přebývá a ne od Boha dávana bývá; protož apoštol dvě původní příčiny hřícha, jednu vnitřní, t. žádosti zlé, druhou zevnitřní, t. rozkoše před oči staví a ratolesti neb stupně hříchů ukazuje. 3. Od Boha ne nějaké věci zlé, alebrž dobří darové původ svůj mají. 4. Bůh nikdá horší není, ale vždycky jsa neproměnitelný, hříchy jako slunce tmou zapuzuje. 5. Netoliko v lidech hříchů

10. A bohatý¹⁸ v ponižování se; nebo jako květ byliny pomine.

11. Nebo jakož slunce *vzešlé s horkostí usušilo bylinu a květ její¹⁹ spadl, i ušlechtilost postavy jeho zhynula: takt i bohatý v svých²⁰ cestách usvadne²¹.

Izai. 40, 6. 1 Petr 1, 24. 1 Jan 2, 17.

12. *Ale blahoslavený muž, kterýž snáší pokoušení²²; nebo když bude zkušěn²³, vezme korunu života²⁴, kterouž zaslíbil Pán těm, jenž ho milují.

Job 5, 17.

13. Žádný když bývá pokoušín²⁵, neříkej, ²⁶že by od Boha pokoušín byl; neboť Bůh nemůže pokoušín býti ve zlém²⁷, aniž také on koho pokouší²⁸.

14. Ale jedenkaždý pokoušín bývá od svých vlastních žádostí, jsa zachvacován a ²⁹oklamáván.

15. Potom žádost³⁰ když počne, ³¹porodí hřích³²; hřích pak vykonaný zplozuje smrt³³.

16. Nebludtež, bratří moji milí.

h. Učedle 17. Všelike dání dobré a každý dar dokonalý³⁴ s hůry³⁵ jest po sstupující od Otce světél³⁶, u něhožto není proměnění³⁷ ani jaké velikoucí. pro obrácení se ³⁸jinam zastínění.

sobu, jenž v naději proti naději věřil, všelijak odporů. Řím. 4, 18. 20. 16) opovržený; t. chudý. 17) t. v tom, že jej Bůh jako z hnojce a z prachu pozdvihl (Žalm 113, 7. 8.) a za syna svého přijal (Jan 1, 12.) i dědicem života věčného učinil. Řím. 8, 17. 18) v ponižení svém; t. to sobě za čest polož, že se zbožím svým nenadýmáš, ale před Bohem i lidmi pokorně sobě počínáš. 19) sprchl. 20) chůzech; t. v myšlenkách i skutcích. 21) t. bude-li proti radě Boží (1 Tim. 6, 17.) v svém zboží a ne v Bohu doufat, tedy na věky jako onen boháč zahyne. Luk. 12, 16. atd. 22) t. protivensství pro čistou pravdu. Výš v. 2. 23) t. seznán neb prohládnut v své věrnosti. 24) t. věčný život jako nějakou slavnou, kteráž dávana bývala vítězitelům (1 Kor. 9, 25.), korunu od Boha přijme. Podobně 2 Tim. 4, 8. 25) t. k hříchům a nepravostem pokoušín. Nebo tuto apoštol o jiném pokoušení nežli napřed, t. o pokoušení vnitřním píše. 26) od Boha mám pokoušení; t. neříkej: Ačkoli sem padl a v pokoušení od pravdy odstoupil, Krista zapřel, raději věčné věci nežli časné opustil; avšak ta vina ne na mně, ale na Bohu zůstává.

Proč na mne pokoušení dopustil? Aneb chtěl-li mne zkusiti, proč mi síly k tomu neudělil? Proč mi daru toho nedal, abych v dobrém setrval? 27) t. k hříchům podněcován býti. Neboť Bůh jest dobrý, svatý a v hříších se nekoehá; protož v čemž líbosti nemá, ani jiných k tomu nepokouší. Nebo ačkoli o Bohu se praví, že Abrahama (Gen. 22, 1.) a onoho Filipa (Jan 6, 6.), svého učedníka, pokoušel; však to v jiném smyslu se bere, totiž že jejich víry zkušoval neb jiným ji v známost uvozoval a ne k nějakým hříchům jich ponoukal neb nabízel. 28) t. k hříchům podpaluje. 29) přelouzen; t. od svých líbostí neb zákona hřícha. 30) počnuci; t. jako zlá matka zlý ten plod, jenž jsou hříchové skuteční a nepravosti. 31) rodí. 32) t. skutečný. 33) t. věčnou. Podobně Řím. 6, 23. 34) t. i sám v sobě jest dokonalý i v té částce, že lidi k dokonalosti přivodí. Podobně svědectví má zákon Boží. Žalm 19, 8. 35) t. s nebe. Podobně Jan 3, 31. 36) t. od Boha, kterýž netoliko sám v světle nepřístupitelném neb v slávě nesmírné přebývá (1 Tim. 6, 16.), ale jsa původ a studnice světla, všelikému tvorů rozumnému darů

II.

S. JAKUBA.

SLOVA BOŽÍHO OSTRÍHÁNÍ. nevlévá, alebrž lidi znovu zplozuje, a tu souditi: 1: Čím k tomu veden bývá? Milostí svou. 2: Jak to činí? Skrze slovo své. 3: K jakému cíli? Abychom se jemu jako prvotiny obětovali. — IV. Napomenutí posluchačům Božího slova učiněné: 1. Aby je rádi slyšávali. 2. Mistrování jiných a hněvu pro potrestání i což by koli jiného slovu Božímu místa při nich nedávalo, se vystříhali. 3. Dověrně Boží slovo přijímali a kořeny jeho hluboko v srdce své pouštěli. 4. Život vnitřní i zevnitřní jim řídili, a k tomuť jim apoštol slouží: 1: Vlastností neb mocí Božího slova, že t. ono lidi k spasení přivodí, výš v. 21. 2: Škodou, kteráž z neostřihání jeho pochází. 3: Připodobňováním k zrcadlu zákona Božího poškrvny hřícha přirozeného i skutečných

18. On ³⁹proto, že chtěl, zplodil nás slovem pravdy⁴⁰ k tomu, abychom byly prvotiny⁴¹ nějaké stvoření jeho⁴².

19. A tak, bratří moji milí, *budiž každý člověk rychlý k slyšení⁴³; ale zpozdilý k mluvení⁴⁴, zpozdilý k hněvu⁴⁵.

Přisl. 17, 27. Eklus. 5, 14.

20. Nebo hněv muže⁴⁶ spravedlnosti⁴⁷ Boží nepůsobí.

21. Protož odvrhouce všelikou nečistotu a ⁴⁸ohyzdnost zlosti, s tichostí⁴⁹ přijímejte ⁵⁰vsáté slovo, kteréž může spasiti duše vaše⁵¹.

22. *Budtež pak činitelé slova⁵² a ne posluchači toliko, oklamávající sami sebe⁵³.

Mat. 7, 21. Řím. 2, 13.

23. Nebo byl-li by kdo posluchač slova a ne činitel, ten podoben jest muži spatřujícímu obličej⁵⁴ přirozený svůj v zrcadle.

24. Vzhlédl se zajisté i odšel a hned zapomenul, jaký by byl.

25. Ale kdož by se ⁵⁵vzhlédl v dokonalý Zákon svobody⁵⁶ a

neb světla udlít. Jan 1, 9. 37) t. Bůh se v své moci, moudrosti, dobrotě, svatosti, spravedlnosti, milosti a summou v ničemž nemění (Mal. 3, 6.) a tak jednak svatý, jednak hříšný není, protož nikdy zlého původem býti nemůže; sic jinak kdyby měl Bůh původem hříchů býti, musil by aspoň na nějakou chvílku se pohoršiti, což se nikoli nemůže státi. Nebo ačkoli se o Bohu svědčí, že on zlé věci tvoří (Izai. 45, 7.), na lidi klátby uvodí (Deut. 28, 15.), srdce lidská zatvrzuje (Izai. 6, 10.) a v převrácený smysl je vydává (Řím. 1, 28.), však rozdíl musí učiněn býti mezi hříchem a pokutami hřícha. Bůh zajisté k hříchům žádného neponouká, ale na lidi nenapravitelné, spravedlivé pokuty vzkládá a jejich srdce zatvrdilé jiným zjevuje. 38) na jinou stranu: t. není Bůh nestálý jako slunce, kteréž jednak jasně svítí, jednak za mračno zachází; jednak od nás odchází a stíní, jednak k nám přichází; ale on v podstatě i u vůli své vždycky tentýž zůstává (Izai. 46, 10.) a dá-li co vyvoleným svým dobrého, toho neželí. Řím. 11, 29. 39) chtěv dobrovolně. 40) t. skrze evanjelium (1 Kor. 4, 15. 1 Petr. 1, 23.), jenž jest jistá pravda. Jan 17, 17. Viz Efz. 1, 13. 41) t. abychom Bohu oddáni a posvěceni byli, tak jako tam někdy prvotiny jemu obětovány bývaly. Podobně Řím. 11, 16. 42) t. z jiných lidí vybrání a vyvolení. Jan 15, 19. Gal. 1, 4. 43) t. Božího slova neb slova pravdy. Výš v. 18. 44) t. k vydávání se v mudrování, jiných mistrování a jako by všemu sám nejlépe rozuměl,

v kadeřů přetřásání; ale raději k tomu schopnější buď, aby jiných poslouchal, nežli jiné učil a mistroval. Neboť Bůh dvě uší dal a jedna toliko ústa, aby více slyšel než mluvil. Podobně níž 3, 1. Mat. 23, 8. 45) t. obzvláště tehdy, když by z něčeho nenáležitěho byl od služebníků věrných potrestán a napravován. 46) t. dokudž by člověk trval v hněvě. 47) t. toho, což Bůh spravedlivě od nás mítí chce. 48) prýšticí se zlost, zbytek zlosti. 49) t. pokorně a pokojně. 50) vstřípené; t. kteréž Bůh skrze Ducha svého a služebníky věrné v srdcích vašich k nesení ovoce štípí neb rozsvídá. Podobně 1 Kor. 3, 6. 51) t. jelikož jest prostředek k nabytí víry od Boha zřízený (Řím. 10, 17.) a v srdce přijatý. Podobně Řím. 1, 16. 52) t. věrou přijímáním a skutečným jeho ostřiháním. Podobně Luk. 11, 28. 53) t. vy byste se domnívali, že ste pro samo zevnitřní slychání bez ostřihání čistého učení Bohu milí: a vy pak v zlořečenství byste zůstávali a tak sami sebe svodili. 54) Ř. přirození neb narození svého; t. jakýž má od svého narození. Čímž se ukazuje to, že Boží slovo neb Zákon jest zrcadlo, v němž poškrvny své přirozené i skutečné, též i vodů k obmytí jich spatřujeme. Ty poškrvny jsou hříchové; voda pak jest krev Kristova. 1 Jan 1, 7. 55) spatřil; t. kdož by přemýšloval dnem i nocí v zákoně Božím (Žalm 1, 2.), kterýžto Zákon jsa dokonalý, všechny dokonalé mítí chce. 56) t. kterýž všechny bez přijímání osob svobodně tresce a ačkoli sám z manství hřícha nevysvobozuje, však k pravému vysvoboditeli,

SLOVA BOŽÍHO
OSTŘÍHANÍ.

nám ukazujícího. 4: Užitek života blaženého věřícím a kajícím zaslíbeného. 5: Rozdílu ukazováním mezi pokryteci a dobrými Božího slova posluchači, neboť pokryteci: Jazyka svého neskroují; svým vlastním svodem sobě a ne někomu jinému škodí. Praví pak slova Božího posluchači: Bídňým, jako jsou sirotci a vdovy, podle možnosti pomáhají; lidí světských i rozkoší světa se vystíhají.

I. *Výstraha od přijímání osob*, při čemž souditi náleží: 1. Co jest to osoby přijímati? níž v. 2. 3. 2. Cím apoštol od toho odvodí? Tím, že: 1: Přijímání osob víru, jako by na důstojnosti lidské záležela, zlehčuje, nýbrž vyvrací. 2: Všickni věřící i lidé chudí jsou

zůstával by v něm, ten nejsa posluchač zapominatelný ale činitel skutku, ten, pravím, blahoslavený bude ⁵⁷ v skutku svém.

26. Zdá-li se pak komu z vás, že jest nábožný, avšak ⁵⁸ v úzdu nepojímá jazyka svého, ale svodí srdce své ⁵⁹, takového marné jest náboženství.

27. Náboženství čisté a nepoškrvněné⁶⁰ před Bohem a Otcem totot jest: ⁶¹ Navštěvovati sirotky a vdovy v ⁶² ssouzeních jejich a ostříhati sebe nepoškrvněného od světa⁶³.

KAPITOLA II.

Veli, aby víra nebyla zpržňována přijímáním osob, pravě, že to i u Boha místa nemá, 14. potom rozdíl víry mrtvé od víry živé 16. příjemnými a srozumitelnými příklady vysvětluje.



Bratří moji, nepřipojujtež* přijímání osob² k víře slavného Pána našeho Jezukrista.

Lev. 19, 15. Deut. 1, 17. Přisl. 24, 23.

Kristu Ježíši, nás vede (Gal. 3, 24.), na ty pak, jenž jsou skrze něho vysvobození, jha ceremonii svých nevzkládá a nesvobody neuvozuje. Skut. 15, 10. Podobně níž 2, 12. ⁵⁷) v činění; t. tak se pobožně chovaje a skutky svými víry dokazuje. ⁵⁸) neskrouje. ⁵⁹) t. sám takový sebe nezná, kterýž vždycky sebe za lepšího nežli jiné máje, v svém oku břevna nevidí; bližního pak svého pomlouvá, přemítá, tresce a z jeho oka mrvu vynímá. Mat. 7, 4. 5. ⁶⁰) t. kteréž samo jsuc smyslem těla nena-

przněné (Kol. 2, 18.), čisté a nepoškrvněné lidi před Bohem postavuje a právě nábožné býti ukazuje. ⁶¹) dohlídati. ⁶²) úzkostech, zámutech, bídách. ⁶³) t. od lidí bezbožných, jichž jest plný svět a od rozkoší světských, v nichž sou lidé světlí pohřženi. Podobně 1 Jan 2, 15. 16.

1) nepřiměšujte. Ř. ne v přijímáních osoby neb tváří mějte víru; t. nedomnívejte se, že byste pravou a živou víru, kteráž skrze lásku své ovoce pronáší (Gal. 5, 6.), měli, jestliže

Kdo by chtěl, mohl by sobě této kapitoly částku přináležející k čtvrté neděli po Velikonoci, takto rozložiti, t. že se v ní zdržuje:

Služba velmi potřebná k slýchání a přijímání Božího slova od apoštola učiněná, v níž: 1. Ukazuje, že slovo Boží má přijímáno býti. Nebo všeliký dar Boží má býti přijímán, a to proto: 1: Že jest dokonalý. 2: Že s nebe svůj původ má, při čemž apoštol jako živými barvami Boha maluje. Slovo pak Boží jest zvláštní Božský dar, protož má přijímáno býti, nebo: *Předně*: Moc velikou v lidech provodí, kdyžto je znovu zplozuje, v. 18. *Potom*: Samo v sobě jest jistá pravda, kteráž Krista, jenž jest cesta, pravda i život, v známost uvozuje. 2: V též službě k přijímání Božího slova učiněné zdržuje se zpráva, jak má ono přijímáno býti, totiž že: 1. Z stránky jedné to, což by jemu překáželo srdci našich se ujímati, má zamítáno býti, jako jest vysoké o sobě smýšlení, hněv a všeliká nečistota, v. 19. 20. 21. 2. Z druhé stránky pokorně a vážně jemu u sebe místo dávatí, v. 21.

Item na ten díl kapitoly, kterýž jest přiložen k neděli páté po Velikonoci, mohl by sobě kázání rozložiti takto, totiž že se v něm zavírá:

Napomenutí k ostříhání Božího slova všechněm ctitelům Božím a modlitebníkům od apoštola dvojm způsobem učiněné: *Jedno*: Summovně bez rozbrání po částkách povinností našich, k nimž slouží: 1. Ukazováním škody, kteráž z neostříhání Božího slova pochází, t. že ti sami sebe šálí, kteříž, což ústy mluví, životem toho nepotvrzují, v. 22. 2. Přípodobňováním k zrcadlu zákona Božího, poškrvný hřícha přirozeného i skutečných nám ukazujícího, v. 23. 3. Užitek života blaženého, věřícím a kajícím zaslíbeného, v. 25. *Druhé*: Napomenutí to činí s vyčítáním zejména povinností našich, jako jest: 1. V úzdu pojímání jazyka, v. 26. 2. Péče upřímá o vdovy, sirotky i jiné lidi bídné, v. 27. 3. Vystíhání se rozkoší světa i lidí světských, v. 27.

II.

S. JAKUBA.

PŘIJÍMÁNÍ OSOB. slavného Krista Pána zároveň oudové a tak vážení hodni. 3: Přijímači osob na sobě toho dokazují, že zdravého soudu a smyslu nemají, ani spravedlnosti nemilují, v. 4: Bůh sobě vyvolených svých i chudých vysoce váží a je nebeským královstvím ctí, v. 5.; tedyť smrtedlnému člověku jich zlehčovati nesluší. 5: Boháč bezbožní, nad chudými pobožnými tyranství provozující a svým nepřikladným životem jméno Kristovo v porouhání dávající, spravedlivě sobě toho zaslужují, aby více nežli chudí lidé pobožní, nýbrž ani s nimi zároveň vážení nebyli. 6: Přijímání osob zákonu Božímu všecky napořád bližní milovati a jako cestou královskou jíti poroučejícímu odpírá, jakž toho apoštol mocně dovodí proti těm, kteříž mohli říci, že oni ty milují, kteréž Bůh zbožím,

2. Nebo kdyby přišel do shromáždění vašeho muž, maje ³ prsten zlatý v ⁴ drahém rouše a všel by také i chudý v ⁵ chaterném oděvu:

3. A popatřili byste ⁶ k tomu, jenž drahé roucho má a řekli byste jemu: Ty sedni tuto ⁷ poctivě; chudému pak řekli byste: Ty stůj tamto aneb sedni tuto pod podnoží noh mých;

4. Zdaliž ste již neučinili rozdíl mezi sebou ⁸ a učinění ste soudcové ⁹ v myšleních zlých?

5. Slyšte, bratří moji milí: Zdaliž Bůh nevyvolil ¹⁰ chudých ¹¹ na tomto světě, aby bohatí byli u víře a dědicové království ¹², kteréž zaslíbil těm, jenž jej milují?

6. Ale vy ste neuctili chudého. Zdaliž bohatí ¹³ mocí neutiskují vás a oniť vás i ¹⁴ k soudům ¹⁵ přivozují?

7. Zdali oni nerouhají se ¹⁶ tomu slavnému jménu, ¹⁷ kteréž vzýváno jest nad vámi?

8. Jestliže pak plníte zákon královský ¹⁸ podlé Písma: *Milovati budeš bližního svého jako sebe samého, dobře činíte; *Mat. 22, 39.*

byšte lásky k svým bližním i chudým prázdni byli a pro ten nějaký zisk tělesný k slavným a bohatým i k dosti bezbožným lidem se připochlebovali; spolu pak oudy Kristovými pobožnými pro jejich chudobu pohrdali. Neboť to dvě spolu, milování světa a víra v Krista, nikoli státi nemůže. Níž 4, 4. Co jest přijímání osoby, viz Řím. 1, 11. 2) *aneb k víře slavné. Ř. k víře slávy neb ku Pánu slávy; t. k té víře, kterouž v srdci máme, že Kristus Pán po svém utrpení přišel k věčnému oslavení. Luk. 24, 26. Podobně Krista jinde Písma nazývají Pánem slávy. 1 Kor. 2, 8. 2) prsteny zlaté. 4) krásném, stkvoucím. 5) v špinavém. 6) t. s zvláštní přívětivostí a uctivostí k lehkosti a potupě chudých. Neboť tu apoštol z prosta nehání toho, jestliže by se kdo i podlé mravů lidských k osobám předním a bohatým uctivě ukázal. Sic jinak kdyby tomu Bůh nechtěl, aby komu čest, tomu čest, navracována byla (Řím. 13, 7.), proč by některé přednějším místem nežli jiné počtiti ráčil? Proč by i dítkám rodiče ctíti poručil (Exod. 20, 12.)? proč by čeládky hospodářům v službu podrobil a jim báti se jich přikázal? Efez. 6, 5. Protož o takovém přijímání osob rozuměti se musí, když by kdo tak bohaté velebil, že by mezi tím chudých i dosti někdy šlechtých, rozumných a církvi i obcem potřebných sobě nic ne-*

vážil a na ně pro nic jiného než proto, že jsou chudí a neslavní, ani pohleděti a o ně jako nohy otřítí nechtěl. Viz k vysvětlení toho pěkné povědění v knize Ekles. kap. 9, 15. 7) *pěkně, dobře. 8) t. takového, že vám všecko lidí bohatých (třebas nevelmi pobožných, kteréž ste mezi hvězdy posadili) i řeči i chod i smích i skutkové voní; lidí pak chudých, kteréž ste pod lavici vstřčili, všecky věci i dosti chvalitebné vám smrdí. 9) zle myslice; t. jste soudcové nepraví a myšlení i soudů převrácených plní. 10) t. k věčnému životu více téměř chudých nežli bohatých. 1 Kor. 1, 26, 27. 11) toho světa; t. kteříž nedostatek mají v těch věcech, v nichž svět oplývá aneb takové, jichž sobě svět nic neváží. 12) t. věčné. 13) t. bezbožní. Neboť lidé pobožní i bohatí, jakž byl Abraham, David, toho neučiní. 14) před právo. 15) potahují, táhnou, vlekou; t. aby vás zadlužil neb jinak proti nim provinil pod zástěrou spravedlnosti a práva o vaše statečky připravil. 16) t. zdali svou pýchou, obžerstvím, lakomstvím a jinými nepřiklady nepřátelům příčiny k rouhání se jménu Božímu nedávají? Podob. Řím, 2, 24. 17) od něhož vy slovete (křesťané.) 18) t. přikázání o milování bližních vydané, kteréž jako nějaká cesta královská všechněm jest volné, to jest všecky bližní bohaté i chudé, ano i všecky povinnosti, kteréž k nim ko-*

VÍRA BEZ SKUTKŮ urozením a slavou ctí a protož za přestupníky Zákona držání býti nemají. 7: Bůh hrozné pomsty časné i věčné uvodí na ty, kteříž k bližním i chudým, zvlášť pobožným, lásky slovem i skutkem nedokazují. 8: Tentýž Bůh účinným lidem bohaté všim dobrým odplácí. — II. Mocní důvodové toho, že samo zevnitřní vyznání víry bez života polepšování nikoli hodno věrou slouti

9. Pakliť osoby přijímáte¹⁹, hřešíte a Zákon²⁰ vás tresce jako přestupníky.

10. Nebo kdo by koli celého Zákona ostříhal²¹,²² přestoupil by pak jedině, proti všechněm jest vinen²³.

11. Ten zajisté, kterýž *řekl: ²⁴Nesemilníš, také řekl: Nezabiješ. Pakli by nesemilnil ale zabil by, učiněn si přestupníkem Zákona.

Exod. 20, 14.

12. Tak mluvte a tak čňte jakožto ti, kteříž podle Zákona svobody²⁵ souzeni býti máte.

13. *Nebo odsouzení bez milosrdenství stane se tomu, kdož nečiní milosrdenství; ale chlubí se milosrdenství²⁶ proti odsudku.

Mat. 6, 15. Item 18, 34. Luk. 16, 24.

14. Co prospěje²⁷, bratří moji, praví-li se²⁸ kdo víru mítí a nemá-li skutků²⁹? Zdaliž jej ta víra může spasiti?

nány býti mají (Řím. 13, 9.) v sobě obsahuje a tak k chudým i bohatým se vztahuje, nýbrž kdož se jím zpravuje a jako po nějaké cestě královské přímo kráčí, ten nikdá od pravdy nezabloudí. Jako by tedy apoštol mudrákům řekl: Díte-li mi, zdaliž my veliké věci nečiníme, že podle přikázání Božího lidem bohatým, jakkoli pro svou nepobožnost toho nehodným, se propůjčujeme, poctivost jim činíme a téměř okolo prstu jim se obvinouti dáme? Na to vám odpovídám, že v té částce dobře činíte, když bližní milujete; ale poněvadž to přikázání jest jako nějaká cesta královská široká, tak že po ní všickni jíti mají, to jest i jiné rádně milovati i od jiných milování býti, pročez tedy milosti a lásky bez přijímání osob k chudým také nedokazujete? **19) t. pakli zlehčíte sobě lidi chudé, v poctivosti máte bohaté. 20) proti vám čelí; t. již s takovým způsobem nejste plnitelé Zákona. 21) t. podle svého soudu. 22) urazil by, klesl; t. jako na nějaké cestě o něco by zavadil. 23) zavínil; t. podle toho, že Bůh ani jeho vůle dělena býti nemůže, tak aby někdo, co by se jeho zkaženému přirození líbilo, vykonal; co by se pak nelíbilo, neb tak podle těla užitečného jemu nebylo, opustil.** Nemíníť pak toho apoštol, že by všickni hříchové jednostejní byli a kdož by se hříchu jednoho dopustil, že by takovýchž pomst na Bohu sobě zasloužil, jako ten, kterýž všecken čas života svého v nešlechtnosti strávil. Neboť jest rozdíl jakož v hříších (Mat. 12, 32. 1 Jan 5, 16.), tak že kdo by chudým pohrdl ne hned by smilství neb vraždu spáchal, tak také i v pokutách za hříchy jest rozdíl (Mat. 11, 22. 23.); ale toliko mudrákům tu apo-

štol odpovídá, kteříž říci mohli: Což sme tím zhřešili a chudému ublížili, že sme nad něj bohatého vystavili? Protož jim ukazuje, že velebnost Božskou tím urazili a vůli jeho, kteráž jediná jest, přestoupili; tak podobně jako kdyby soudec deset zlodějů aneb cizoložníků trestal, vražedníku pak jeho vraždu přehlédal a ji prominul, zdaliž svou povinnost vykonal? nýbrž zdaliž po svých náklonnostech od spravedlnosti se neuchýlil a proti právům neučinil? Takž i oni když jednomu bližnímu dobře učinili a druhému nic, zdaliž tím proti Božím přikázáním nezhrěšili? **24) nezvizoložíš. 25) t. podle zákona Božího, všechny svobodně obviňujícího. Viz výš 1, 25. 26) t. lidé milosrdenství Božího účastní a milosrdenství k bližním prokazující. Jako by řekl: Ačkoli na všecken svět odsouzení věčné dokročiti by mělo, avšak ti chlubití se mohou, že nebudou odsouzeni, kteříž sou z milosrdenství Božího ospravedlnění a jako z soudu propuštění. Aneb jako by řekl: Nemilosrdní a ukrutní budou hrozné odsouzeni; ale chlubití se a jako triumf slaviti mohou lidé milosrdní, že se nebojí odsouzení, majíce sobě takové, že Boha milosrdného mítí budou, z milosti učiněné zaslíbení. Mat. 5, 7. Item 25, 35. atd. Chlubití se pak mají ne proti Bohu (Řím. 4, 2.), ale proti ďáblu, smrti a věčnému odsouzení, jehož se nic nebojí. 27) t. k spasení a za toho se vydávání, že by někdo věrou došel ospravedlnění. Nicť pak tento apoštol proti svatému Pavlovi v epištole k Římanům, Galatským i jinde ospravedlnění samé víře připisujícímu nepíše. Nebo svatý Pavel píše těm, kteříž zásluhám lidským, aneb z částky zásluze Kri-**

II.

S. JAKUBA.

VÍRA BEZ SKUTKŮ MRTVÁ. není, ani nepostačuje k spasení, nebo: 1. Jakož láska ústní bez svého ovoce samo jméno bez pravdy má: tak víra bez skutků, jménem samým oděná, není k ospravedlnění dostatečná, jakž jest tu od apoštola pěkným podobenstvím vysvětlená. 2. Životu pobožného člověka odpírá, kterýž tu s marným křesťanem jako rozmlouvá a jemu své víry, ovoce dobrých skutků přinášející, k soudu podává. 3. Jestliže samo o Bohu zevnitřní vyznání dostatečné jest k ospravedlnění, tedy by i ďáblové přišli k spasení. 4. Abraham, věrou skutky dobrými prokázanou ospravedlněný,

15. A kdyby bratr neb sestra ³⁰ neoděni byli a ³¹ opuštěni z strany ³² živnosti vezdejší;

16. Řekl by pak jim někdo z vás: Jděte v pokoji, shřejte se a najezte se; avšak nedali byste jim ³³ potřeby tělesné, což to platno bude ³⁴?

17. Takž i víra, nemá-li skutků, mrtvát ³⁵ jest sama v sobě.

18. Ale dí někdo ³⁶: Ty víru máš ³⁷ a já mám skutky; ³⁸ ukažiž ty mi víru svou ³⁹ z skutků svých, a jáť tobě ukáži ⁴⁰ víru svou z skutků svých.

19. Ty věříš, že jest jeden Bůh; dobře činíš ⁴¹, i * ďáblové tomu věří, avšak ⁴² třesou se;

Mat. 8, 29.

20. Ale chceš-liž věděti ⁴³, ó člověče marný ⁴⁴, že víra bez skutků jest mrtvá?

21. Abraham, otec náš, zdali ne z skutků ⁴⁵ ospravedlněn jest, * obětovav syna svého Izáka na oltář?

Gen. 22, 10.

22. Vidíš-li, že víra ⁴⁶ napomáhala skutkům jeho a z skutků víra dokonalá byla ⁴⁷?

stově, z částky své zásluze ospravedlnění přivlastňovali; tento pak apoštol těm píše, kteříž na samé historické víře ustrnuvše, životem šlechetným ji nepotvrzovali. K tomu onen apoštol cestu ukazuje, jak se ospravedlnění dochází; tento pak předkládá to, jakým ovocem člověk věřící a ospravedlněný víru svou a ospravedlnění jako strom dobrý pronáší. Podobně Mat. 7, 17. Řím. 8, 14. 1 Jan 3, 7. Nad to onen apoštol věrou ten dar Boží nazývá, kterýž Kristus Pán při svatém Petrovi blahoslaví a skrze niž se ospravedlnění dochází (Mat. 16, 17.); ale tento o víře mrtvé a marné mluví, jména samého bez pravdy marným křesťanům propůjčuje. Níž v. 20. **28)** *t. praví-li kdo, že víru má, ale skutky života svého tomu odpírá.* **2 Tim. 3, 5. 29)** *t. dobrých.* **30)** *nazí.* **31)** *potřební, chudí, nužní.* **32)** *každodenního pokrmu.* **33)** *toho, což tělo potřebuje.* **34)** *t. jazykem a ne skutečnou pomocí štědrě se ukazovati.* **35)** *t. marná a k spasení nedostatečná, jakožto ta, kteráž jest samým toliko tím důstojným jménem víry přiodina a k obrazu víry připodobněna. Nebo jakož nětčí obličej vyrýsovaný není ta samá živá osoba, jejíž obraz jest vymalovaný: tak také známost zevnitřní a ústy víry vyznání věrou nazvané není ta známost neb víra spasitelná, kteráž zaslíbení věčného života sobě učiněné má.*

Jan 17, 3. **36)** *t. tobě, kterýž se ústním svým vyznáním víry honoší a skutkem ji neprokažeš.* **37)** *t. nechť jest tak, že ty, jakž pravíš, víru máš.* **38)** *prokažiž; t. potvrdiž tedy té víry dobrými skutky; jestliže pak toho neučiníš, tedy to patrné bude, že se marně tou věrou chlubiš.* **39)** *J. bez skutků.* **40)** *t. ať by se pak nezdálo, že od tebe věci nemožné a neslušné žádám, teď já tobě ku příkladu se vystavím a své víry skutky potvrdím.* **41)** *t. že s pohany rozličných bohů nemáš. Díš-li pak: Čehož mi se ještě nedostává? tedyť odpovím, že musíš k tomu ještě to přidati, aby tomu, že jest Bůh tvůj a ty Boží, Kristus jest tobě daný, i za tebe umřel a ty si účastnosti jeho došel, cele věřil i životem šlechetným toho potvrzoval. Nebo že víra všecko dobré v Kristu složené má sobě přivlastňovati a ovoce dobrých skutků nésti, toho Písma potvrzují. Řím. 4, 23. 24. Item 5, 5. Item 8, 16. Gal. 2, 20. **42)** *děsí, lekají; t. to jest mocný důvod, že víry nemají, když se Božích soudů i zatracení lekají a věčného života neočekávají.* **43)** *t. tomu rozuměti, srovnávejž tedy víru svou s věrou Abrahamovou.* **44)** *t. věrou bez skutků marně se chlubičí.* Odkudž se vidí, proti jakým křesťanům tu apoštol píše. **45)** *t. zdaliž svými skutky ospravedlnění v Kristu i víry své živé na sobě neprokázal? A tak zdaliž skutky svými toho nepotvrdil, že při**

VÝSTRAHA OD VŠETEČNÉHO KÁZANÍ. tu víru v jazyku a ne v srdci složenou příkladem svým poráží. 5. Raab, z pohanů pošlá, též příkladem svým k zahanbení marných křesťanů toho potvrzuje, že víra matkou všelikých ctností býti má. 6. Podobenství mrtvého těla mrtvost a neživost víry ukazuje.

I. *Výstraha od vtírání se všetečně v kázání i jiných mistrování a pomlouvání*, nebo: 1. Takoví všickni pomsty Boží na sebe uvozují. 2. Sebe a své křehkosti neznají. — II. *Napomenutí k tomu dvěmu učiněné: Jedno: K užívání jazyka k slávě Boží i k vzdělání bližních, a k tomuž slouží svědectví slavného těm, kdož by jej skrocovali, vydáváním, že t. takoví: 1. Jsou dokonalou moudrostí a opatrností od Boha obdařeni. 2. Sebe i své vážné,*

23. A tak naplněno jest Písmo⁴⁸, řkoucí: *I uvěřil Abraham Bohu a počteno jest jemu za spravedlnost a přítelem Božím nazván jest. *Gen. 15, 6. Řím. 4, 10. Gal. 3, 6.*

24. Vidíte-liž tedy, že z skutků ospravedlněn bývá člověk⁴⁹ a ne z víry toliko?

25. *Též podobně i Raab nevěstka, zdali ne z skutků ospravedlněna jest⁵⁰, přijavši ony posly a jinou cestou pryč vypustivši? *Jozue 2, 1. Žid. 11, 31.*

26. Nebo jakož tělo bez⁵¹ duše jest mrtvé, takť i víra bez skutků jest mrtvá.

KAPITOLA III.

Škodlivou jazyka neskrocenost a vrtkost pod příklady pěknými vypisuje 3. a pilně k bedlivému jim vládnutí, 13. potom i k prokazování pravé moudrosti napomíná.

Nebudtež mnozí 'mistři, bratří moji, věduce, že bychom těžší odsouzení vzali.

2. V mnohém zajisté klesáme všickni². *Kdožť neklesá³ v slovu, tenť jest dokonalý muž⁴,⁵ mohoucí jako úzdou zpravovatí také všecko tělo. *Ekklus 14, 1. Item 19, 16. Item 25, 11.*

nejmenším před třídcti lety ospravedlnění došel (Gen. 15, 6.), prvě nežli Izáka obětoval? 46) spolu dělala; t. ovoce své poslušensství pronesla. Žid. 11, 17. 47) t. skutkem se to ukázalo, že byla dokonalá, to jest pravá, živá a upřímá. 48) t. po jistých znameních jest to lidem v známost uvedeno, že jakž Písmo svědčí, Abraham věrou ospravedlnění došel. Nebo sic jinak hned jakž uvěřil, to Písmo před jeho obřezáním a ovšem před obětováním syna k splnění svému přišlo. Řím. 4, 10. 49) t. pohleďte, že člověk věrou ospravedlněn bývá takovou, kteráž skutky dobrými pronášina bývá; a ne takovou, kteráž nemajíc skutků dobrých, tím jménem slavným, t. věrou, bez pravdy jest nazvána. Aneb když praví: Z skutků bývá ospravedlněn, tolikéž jest jako by řekl: Po skutech dobrých, jako strom po ovoci, bývá poznán, že jest věrou pravou a ne tou mrtvou ospravedlněn. 50) t. zdali skrze víru takovou, kteráž skutky dobré plodí, spravedlností Kristovou není přiodina a po těch skutech za věřící a ospravedlněnou patrně souzena? Neboť kdyby tomu nebyla věřila, že Bůh ten lid Izraelský

i ty, kdož by se upřímně k tomu lidu připojili, miluje a jemu zemi Kananejskou dá, zdaliž by ty špehéře byla ochránila a to, což jest v knize Jozue o ní psáno, mluvila? Jozue 2, 9. 11. 51) Ř. ducha.

1) učitelé; t. v učení jiných z své vysokomyšlnosti a naduté moudrosti těla se nevydávejte (výš 1, 19. Mat. 23, 8. 10.) a na své bližní k zlehčení jich nedojíždějte, ani v tom, že jiné tak i jinak umíte valechovati, sobě se zalibujte. Gal. 6, 3. Nezapovídáť pak apoštol toho, aby neměl bližní bližního bratrsky napomenouti, jakž k tomu všecněm nám i zákon Boží (Lev. 19, 17.) i Kristus Pán slouží (Mat. 18, 15.); ale toliko všetečné soudy jako i náš Spasitel zastavuje (Mat. 7, 1.), v kteréž se častokrát mnozí vydávají, odkudž jakž v nemocech více téměř lékařů nežli nemocných se nalézá, tak také tuto více rádeů a těch, kteříž při jiných to i ono vidí, nežli padlých bývá. 2) t. mnohým pádům poddáni jsme a protož jedni druhým milostivi býti máme. Gal. 6, 1. 3) v řeči; t. kdož jiných nepomlouvá, ten při sobě velikou ctnost má. 4) t. pravou ctností obdařený. 5)

JAZYK jako umělý jezdec koně a marinář bárku, dobře zpravují. *Druhé:* NESKROCENÉ ZLÉ. K vystříbání se jazyka nesroceného a prostorekého, a to činí: 1. Ukazováním jeho ovoce zlého, kteréž připodobňuje: *Předně:* K ohni, mnohé i užitečné věci spalujícímu. *Za tím:* K nečistotě, kteráž ty prostoreké velmi zohyžďuje. *Nad to:* K škodlivému jedu, níž v. 8. 2. Před oči stavěje původ jazyka nesroceného, že t. pochází od ďábla k zatracení oddaného. 3. Nenapravitelností jeho, že t. jazyk zvláště při těch, kteříž jsou Ducha Božího prázdni, nesrocenější jest nežli jakáž koli vzteklá zvíř, v. 7. 8. 4. Předkládáním odporu mezi hříchy a etnostmi, že t. nemůže to býti, aby někdo Boha etil, obraz pak jeho a účinek tupil, jakž to apoštol vysvětluje podobensteiním: Studnice, fiku a vinného kmene. — III. Služba těm mudrákům, kteříž rádi

3. ⁶ An my konům udidla v ústa dáváme, aby nám povolni byli a vším tělem jejich ⁷ vládneme;

4. An i lodí tak veliké jsouce a prudkými větry ⁸ hnány bývajíce, však i nejmenším ⁹ veslem bývají sem i tam obracíny, ¹⁰ kamž koli líbí se tomu, kdož je zpravuje;

5. Tak i jazyk malý oud jest, avšak ¹¹ veliké věci provodí. Aj, maličký oheň, kterak ¹² veliký les zapálí!

6. Jazyk pak jesti oheň ¹³ a svět nepravosti ¹⁴; takt jest, pravím, postaven jazyk mezi oudy našimi nanečišťující celé tělo ¹⁵ a rozpalující ¹⁶ kolo narození našeho, jsa rozněcován ¹⁷ od ohně pekelného.

7. Všeliké zajisté přirození i zvíři i ptactva i zeměplazů i mořských potvor bývá skroceno a jest okroceno ¹⁸ od lidí;

8. Ale jazyka žádný z lidí skrotiti nemůže; tak jest neskrótitelné zlé; pln jsa jedu smrtedlného.

9. Jím dobrořečíme Bohu a Otcí ¹⁹; a jím zlořečíme lidem, ku podobensteiní Božímu stvořeným.

10. Z jedněch a týchž úst pochází dobrořečení i zlořečení; ne takt býti má, bratří moji.

11. Zdalíž studnice jedním ²⁰ pramenem vydává ²¹ sladkou i hořkou vodu?

12. *Zdalíž může, bratří moji, fíkový strom nésti olivky aneb vinný kmen fíky? Takt žádná studnice slané i sladké vody vydávati nemůže.

Mat. 7, 16. Luk. 6, 44.

13. Kdo jest moudrý a umělý mezi vámi ²²? Ukažiž dobrým obcováním skutky své v ²³ krotké moudrosti.

kterýž může. 6) aj my koně v úzdu pojímáme. 7) sem i tam obracíme. 8) zmltány. 9) pravídem, štírem, kterýž slove latině clavus a z zadu u bárky k zpravování jí připraven bývá. 10) Ř. kamž koli žádost neb líbost chce toho. 11) velice se vynášti; t. jazyk, když se jeho dobře užívá, mnoho dobrého k rozšíření Boží slávy a ku potřebě naší i našich bližních působí, tak že se má v pravdě čím ke etí Bohu chlubití a jako vynášeti. 12) velikou materií, hromadu, hranici. 13) t. tak jazyk mnoho zlého činí jako oheň. 14) t. jakož svět jest plný věcí rozličných, tak i jazyk jest pln, jako moře neb propast, nepravostí neb nešlechtností. 15) t. byl pak v někom jací

koli darové Boží složení byli, však je svým jazykem jedovatým jako pomýjemi zkalí a s nimi všechněm omrzí. 16) běh věku. Jako by řekl: Jiné vady škodlivé vždy někdy k nápravě přicházejí a s věkem aspoň pomíjejí; ale jazyk téměř od narození našeho přes celý běh života škodí a napraviti se nedá, nýbrž s mnohými utrhaní a jiných pomlouvání do hrobu jde. J. zapalující okružek světa. 17) od Gehenny (viz Izai. 30, 33.); t. od ďábla, kterýž do ohně pekelného odsouzen býti má a ohněm zlosti z pekla pošlým svět zapaluje. Podobně nebem nazývá se Bůh, kterýž na nebi přebývá. Luk. 15, 21. 18) Ř. přirozením lidským; t. vtipem lidským. 19)

MOUDROST S HŮRY. jiné zpravovali a přemítali, k tomu dvěmu učiněná: *Jedno:* K utikání různice a nenávisť, kteréž oškliví apoštol, předkládáje to: 1. Že svůj původ z moudrosti těla zkaženého, anobř z ďábla mají. 2. Mnoho zlého v církvi i v obcech dělají, v. 16. *Druhé:* K mírnosti a svornosti, kterouž pravou moudrostí nazývá, a k též slouží: 1. Ukazováním jejího původu z Boha. 2. Vypisováním osmeré její vlastnosti. 3. Hojným jejím užitkem tohoto i budoucího života, v. 18.

I. *Zastavuje apoštol lakomou žádost a vysokomyslnost, při čemž toho dvěho posouditi náleží: Jedno:* Cím od těch hříchů odvozuje? 1. Ukazováním původu jejich zlého, že t. pocházejí z zákona hřícha v lidském těle přebývajících. 2. Předkládáním ovoce jejich škodlivého, že t.: 1: Příčinou nevolí bývají. 2: Mnohá trápení na lidi uvozují, kteříž toho nedocházejí, čehož lakomě hledají. 3: Při lidech v sebe doufajících oheň horlivosti k modlitbám ubašují. 4: Uši Boží zacpávají před modlitbami těch, jenž časných věcí k zlému cíli od něho žádají. 5: Mnohé milovníky světa s Bohem, věrným manželem, jako manželku

14. *Pakliť máte hořkou závist a ²⁴dráždění v srdci svém, nechlubte se²⁵ a neklamejte proti pravdě. 1 Kor. 3, 3.

15. Neníť zajisté ta moudrost s hůry²⁶ sstupující, ale jest zemská, ²⁷hovadná a ďábelská.

16. Nebo kdež jest závist a rozdráždění, tu jest ²⁸roztržka i všeliké dílo zlé.

17. Ale moudrost, kteráž jest s hůry, nejprvé zajisté jest čistotná²⁹, potom pokojná, mírná³⁰, povolná³¹, plná milosrdenství a ovoce dobrého, bez rozsuzování³² a bez pokrytství.

18. Ovoce pak spravedlnosti³³ v pokoji rozsívá se těm, kteříž ³⁴pokoj působí.

KAPITOLA IV.

Hani a zastavuje sváry a různice, 2. pravě, že i modlitbám škodí; 6. neustavičným, vrtkavým a vysokomyslným službu činí k upřímosti a pokoře 13. i kratičkost a ustavičnou nejistotu života lidského připomínáje.

W

dkud vznikají ¹bojové a svády mezi vámi? Zdali ne odtud, ²totiž ²z libostí vašich, kteréž ³rytěrují v oudech vašich?

2. Žádáte a nemáte; závidíte sobě a ⁴dychtíte po tom, což sobě zaliubujete a nemůžete dosáhnouti⁵; bojujete a válčíte, avšak toho, oč usilujete, nemáte, proto že neprosíte.

3. Prosíte a neberete, *proto že zle prosíte, abyšte ⁶na své libosti vynakládali. Mat. 20, 22.

4. Cizoložníci a cizoložnice⁷, což nevíte, že ⁸přízeň světa jest

t. Bohu, kterýž jest náš Otec. Podobně Řím. 15, 6. 20) děvou. 21) sladké i hořké. 22) t. chce-li kdo mezi vámi za moudrého jmín býti, já takového poučím, kterými by věcmi svou moudrost měl pronášeti. 23) pokorné, tiché; t. budiž pobožný a tím, žes moudrý, se nenadýmej. 24) různice. 25) t. nepřikrejte nějakou nábožností a spravedlností té své, kterouž k bližním prokazujete, přisnosti a všečnosti. Neboť to nic není jiného než proti pravdě klamati. 26) t. s nebe. Vjř 1, 17. 27) tělesná. 28) bouřka. 29) t. zlými vášněmi nenaprzněná. 30) t. kteráž ráda ve všem prostředek obmýšlí i práva svého pro pokoj ustoupí. 31) netvrdošijná, ale jsuc k dobrému

napomenuta, ráda přijme. 32) t. bez přílišného mudrování, zlých věcí na bližního vyhledávání aneb osob přijímání. Vjř 2, 4. 33) t. odplata věčného života, kteráž jest ovoce konání z víry k Bohu i k bližním spravedlnosti. Že pak apoštol toho slova: „rozsívá se,“ užívá, tím ukazuje, že ne tak pojednou ta žeň budoucí slávy nastane, ale v nebi se chová (Kol. 3, 3.) a trpělivě očekávána býti má. Podobně Žalm 126, 5. Gal. 6, 8. 34) obmýšlejí pokoj.

1) války, bitvy. 2) ze zlých žádostí, rozkoší. 3) bojují. Podob. Řím. 7, 23. 4) vroucí žádost máte, toužíte a nepřejete sobě. 5) t. toho, čehož svým bližním nepřejete. 6) svou provedli,

IV.

S. JAKUBA.

VYSOKOMYSLNOST. zpronevěřilou rozvozuji. 6: Duchu Božímu k lásce napomínajícimu odporují a při lidech závistivých důvodem srdce neopraveného bývají. 7: Snížení časného i věčného zvláště pyšní sobě zasluhují. *Druhé:* Co při vyvolených Božích místo těch hříchů míti chce? 1. Místo pýchy pokoru, tak níž v. 10. 2. Místo rozmařilosti odpírání ďáblu. 3. Místo v sebe doufání modlitby a pokání. 4. Místo pokrytství upřímost v srdci i v zevnitřním obcování. 5. Místo rozpustilosti srdečnou žalost nad hříchy a pravé pokání, v. 9. — II. Dvoje opět apoštol ovoce pýchy zapovídá: *Jedno:* Přesuzování

nepřítelkyně Boží? A protož kdo by koli chtěl býti přítelem tohoto světa⁹, nepřitelem Božím učiněn bývá.

5. Což mníte, že nadarmo dí Písmo¹⁰: Zdali k závisti¹¹ nakloňuje duch ten, kterýž přebývá¹² v nás?

6. Nýbrž hojnější dává¹³ milost; *nebo dí¹⁴: Bůh se pyšným protiví¹⁵, ale pokorným dává milost¹⁶. *Luk. 14, 11.*

7. *Poddejtež se tedy Bohu a zapřetež se ďáblu¹⁷, i utečeť od vás. *1 Petr 5, 6.*

8. Přiblížte se k Bohu a přiblížit se k vám¹⁸.¹⁹ Umejte ruce, hříšníci, a očistte srdce vy, jenž jste²⁰ dvojité mysli.

9.²¹ Ssouzení buďte a kvělte a plačte; smích váš obratiž se²² v kvílení a radost v²³ zámutek.

10. Ponižte se před obličejem Páně a povýšit vás.

11.²⁴ Neutrhejtež jedni druhým, bratří; kdož²⁵ utrhá bratru a

darů Božích zle užili, na své rozkoše vynaložili. 7) t. duchovní. Co jest cizoložství duchovní, viz Žalm 73, 27. 8) přátelství. 9) t. s lidmi bezbožnými a světskými tovaryšili. Podobně 1 Jan 2, 15. 10) t. ne na jedněch místech na ten rozum Pisma svatá mluví. Neboť takového Pisma slovo od slova nikdež se nenachází. Protož někteří to slyší na ono Gen. 8, 21., a jiní na to, kteréž jest položeno Num. 11, 29. 11) směřuje, vede. Ř. žádá; t. zdaliž Duch svatý k nepřizní a k nezřízené žádosti ponouká? však všeho dobrého všechněm přeje, jakž se toho příklad při Mojžíšovi očitý ukazuje. Num. 11, 29. Podobně se jinde Duchu svatému prošení a lkání připisuje. Řím. 8, 26. Aneb jakž někteří vykládají: Ne nadarmoť dí Písmo, že k závisti nakloňuje duch; t. neníť to daremní Písem svatých svědectví, že srdce a duch lidský Duchem Božím neopravený k nenávisti a ke všemu zlému vzbuzuje (Gen. 8, 21.), nebo hojně až příliš skutek té pravdy při vás potvrzuje. 12) v vás. 13) dary; t. Duch svatý v nás přebývající netoliko darů lidem nezadá, ale dobře užívajícím jich přidává. 14) t. Písmo. Přísl. 3, 34. 15) t. jako učinil to oněm Babylonské věže pyšným stavitelům (Gen. 11, 3.); Marii, kteráž proto, že se na Mojžíše, bratra svého, pyšně domlouvala a jemu rovná býti chtěla, malomocenstvím jest raněna (Num. 12, 2. 10.); Chóre a Dátanovi, kteříž pyšně se nad Mojžíše vynáševše i s svou rotou se propadli (Num. 16, 33.), nadutému Goliášovi, jenž pyšně kráčeje a Davida sobě zlehčuje, za praku jest zabit (1 Král. 17, 42.); Nabalovi, kterýž pyšně Davida oslyšav a potom jeho se ulekl, desátého dne

scepeněl (1 Král. 25, 38.); Davidovi, pro jehož z pychu lidu počítání nemalo jemu poddaných morem zhynulo (2 Král. 24, 11.); vysokomyšlnému Rabsákovi, kterýž pyšně Bohu i lidu jeho zlořečiv, hrozně jest zahanben (4 Král. 18, 18. Item 19. celá); Ezechiášovi, pro jehož chlubné nepřátelům pokladů ukazování potomci jeho sou zloupení (4 Král. 20, 15. atd.); Uziášovi, kterýž pro své pyšné v ouřad kněžský se vtírání malomocenstvím jest trestán (2 Par. 26, 16.); Amanovi, jenž pyšně chtěv býti etěn, jest oběšen (Ester 3. Item 7.); Nabuchodonozorovi, kterýž městem Babylonem se nadýmal a potom smyslem se pomínuv, mezi hovady bydlil (Dan. 4, 27.); Heródesovi, jenž se pro pýchu červy rozlezl. Skut. 12, 23. 16) t. jako učinil to Jozefovi, jehož zvýšil, aby druhé místo po králi držel (Gen. 41, 40. atd.); Davidovi, kteréhož královstvím poctil (1 Král. 12, 12.) a z rodu jeho Spasitele vyvedl; ano i panně Marii, kterouž za matku Syna svého zvolil. Luk. 1, 48. atd. 17) t. ne nějakým znamením kříže, ale věrou (1 Petr 5, 9.), též mečem ducha, jenž jest slovo Boží, a modlitbou (Efez. 6, 17. 18.), ano i vnukáním jeho, jako Pán Kristus, odpíráním a jich nepřijímáním. Mat. 4, 4. atd. 18) t. svou milostí. Nebo tak Bůh k lidem přichází, když znamení své milosti jim ukazuje. Viz Ezech. 43, 2. Jan 14, 23. 19) očistte; t. zdržováním jich od skutků zlých. Viz 1 Tim. 2, 8. Podobně Izai. 1, 16. 20) dvojnásobní v duchu; t. kteříž i Bohu i světu sloužiti chcete a tak na obě straně kulháte. 3 Král. 18, 21. 21) trapte se, kormuňte se; t. podlé Boha tím zámutekem, jenž činí přeužitečné pokání. 2 Kor. 7, 9. 10. 22) v za-

OVOCE jiných, předkládáje to, že pomluvači: 1. Oheň lásky bratrské uhašují. 2. Všecky PÝCHY. jiné na své toporiště nasazující, Zákon Boží, jako by nedostatečný byl, zlehčují. 3. Všetečně se na místo Boží, kterýž má moc spasiti i zatratiti, sázejí. *Druhé:* Štěstím se troštování a na světě se dlouhého sobení, při čemž apoštol: 1. Reči těch lidí pyšných připomíná. 2. Ty reči jejich předkládáním nejistoty zdejšího štěstí a nestálosti lidského života mocně poráží. 3. Dvoje naučení jim dává: 1: Aby na Boží zřízení důvěrně se spouštěli. 2: Na samé povědomosti vůle Boží a toho, že všecko řízením jeho stojí, nepřestávali, ale skutečně ji činili a Bohu se dověřovali.

I. *Přísné boháčům bezbožným domlouvání*, při čemž toho dvěho povážiti náleží: *Jedno:* Co apoštol při nich tupí? 1. Neužilost, že t. raději se statku daří zkaziti, nežli by ho

²⁶ potupuje bratra svého, utrhá Zákonu a ²⁷ potupuje Zákon²⁸; tupíš-li pak Zákon, nejsi plnitel Zákona, ale ²⁹ soudce.

12. Jedenť jest vydavatel Zákona, kterýž může spasiti i zatratiti; *ty kdo jsi, ³⁰ jenž tupíš jiného? *Řím. 14, 4.*

13. *Ale nuže vy, kteříž říkáte: Dnes neb zítra vypravíme se do onoho města a pobudeme tam ³¹ přes celý rok a budeme kupčiti ³² a nětco zistíme; *Luk. 12, 17.*

14. ³³ Ješto* nevíte, co zítra bude. Nebo jakýť jest život váš? pára zajisté jest, kteráž se na maličko ukáže a potom zmizí. *Přisl. 27, 1.*

15. Místo toho, co byste měli říci: *Bude-li Pán chtíti a budeme-li živi, i učiníme toto neb onono. *1 Kor. 16, 7.*

16. ³⁴ Vy pak chlubíte se v ³⁵ pyše své. Vseliká taková chlouba zlá jest;

17. A protož kdo *umí dobře činiti a nečiní, ³⁶ hřícht má. *Luk. 12, 47.*

KAPITOLA V.

Bohátým, ležícím v nepravostech a doufajícím v nejistém zboží, strašlivou činí pohružku; 7. utištěných pak k trpělivému na Pána Boha očekávání, staré předkládáje příklady, ponouká;

12. naposledy k varování se přísahy, ku pobožnosti 16. a zvlášť k důvěrným modlitbám napomíná.

N

uže nyní boháci plačte¹, ² kvílíce nad bídami svými, kteréž přijdou.

2. Zboží vaše shnilo a roucho vaše ³ zmolovatělo;

3. Zlato vaše a stříbro zerzavělo a rez jejich bude na svědectví proti vám⁴ a zžířet těla vaše jako oheň; shromáždili ste poklad ku posledním dnům⁵.

lost. 23) truchlivost. 24) nepomluvejtež. Ř. nemluvejtež jedni proti druhým. 25) mluví proti. 26) posuzuje, soudí. Viz Mat. 7, 11. 27) soudí. 28) t. kterýž pomlouvání bližních zapovídá. Lev. 19, 16. Boží pak zákon pomluvači tupí, když na své bližní všetečně proti jeho záповědi dotírají, své povahy při všechněch míti chtějí a tak jako by vydavatel Zákona nětěcho při našich bližních k napravení hodného neviděl a nebedlivě je sepsati poručil, pyšně soudí. 29) potupník. 30) že. 31) Ř. za jeden. 32) a těžeti budeme. 33) kteříž nevíte. 34) Ř. nyní. 35) v nadutí

svém; t. pyšně statkem se chlubíte a štěstím budoucím i životem dlouhým se troštujete. 36) hřeší.

1) t. raději byste plakati, nežli se hříšně radovati měli. Pod. Luk. 6, 24. atd. 2) vyjíte. 3) molové kazi. 4) t. v den soudný bude svědkem vaší neužilosti. 5) t. buď k starosti a budoucím letům takovým ste duchem jako onen boháč zboží sháněl (Luk. 12, 18. atd.), abyšte potom sobě povolovali; buď ke dni soudu za tu lakomou žádost zlořečenství ste sobě shromáždili. Jako by řekl: Vám se zdá, že ste se výborně opatřili, když ste bez nedostatku zlata, obilí a jiného zboží právě i

NAPOMENUTÍ K TRPĚLIVOSTI. chudým dali užiti. 2. Lakomé zboží shánění a v něm doufání. 3. Nepravost v zadržování mzdy, v. 4. 4. Marnotratnost, hodování a nádhernost, v. 5. 5. Ukrotenství. *Druhé:* Cím je z těch hříchů vyožuje? 1. Osvědčováním lidem nekajícím bíd časných i věčných, v. 1. 2. Představováním jim před oči žalobníků jejich, v. 3. 4. 3. Hrůzou Boží, jehož Pánem zástupů nazývá, v. 4. 4. Trpělivostí vyvolených, kteráž by tyrany k lítosti a ne k ukrotenství nakloňovati měla. — II. Napomenutí k trpělivosti, zvláště chudých od boháčů utištěných, a k tomu jim apoštol slouží: 1. Cílem potěšeným do Kristova příchodu se chovajícím. 2. Podobenstvím trpělivého oráče. 3. Jistým ku pomoci i k soudu příchodem Kristovým. 4. Škodou z netrpělivosti a nepřízně jdoucí, že t. byli-li by netrpěliví, tedy by také jako i jiní hříšníci odsouzení rychlého neušli, v. 9. 5. Příklady svatých proroků a zvláště Jobovým, níž v. 11. 6. Vlastním jejich svědectvím, jímž trpělivost jiných schvalují, protož se také v ní nalézati mají. 7. Odplatou hojnou předešlým svatým a ovšem samému Pánu Kristu danou. 8. Lítostivostí Boží, z níž nesnesitelných pokušení na své nedopustí a bohatě za práci jim odmění. — III. Výstraha od přísahy, při níž souditi: 1. Jakou přísahu apoštol zapovídá? 2. Co místo ní při nás míti chce? 3. Jakou pomstou Boží od ní odvozuje? — IV. Naučení dané, abychom: 1. V bídách pomoci od Boha hledali. 2. V štěstí za dobrodiní děkovali. — V. Dvoje zpráva o nemocných

4. Aj, mzda dělníků, kteříž žali krajiny⁶ vaše, ⁷při vás zadržaná, křičí⁸; a ⁹hlas volání ženců v uši Pána zástupů ¹⁰vešel.

5. Rozkoš ste provodili na zemi a zbůjněli ste; vykrmili ste srdce svá¹¹ jakožto ¹²ke dni zabití.

6. Odsoudili ste, zamordovali ste spravedlivého¹³ a neodpíral vám.

7. A protož ¹⁴trpěliví buďte, bratří, až do příchodu Páně. Aj, oráč očekává drahého užitku zemského, trpělivě naň očekávaje, až by přijal ¹⁵podzimní i jarní déšť.

8. *Budtež i vy trpěliví, ¹⁶potvrzujte srdcí svých; neboť se přibližuje příští Páně.

Luk. 21, 19.

9. Nevzdychajtež jedni proti druhým, bratří, abyšte nebyli odsouzeni; aj, soudce již přede dveřmi stojí.

10. Ku příkladu snášení protivenství a ¹⁷dlouhočekání, bratří moji, vezměte proroky, kteříž mluvivali ve jménu Páně¹⁸.

11. Aj, blahoslavíme ty ¹⁹trpělivé. *O trpělivosti Jobově slychali ste a dokonání Páně²⁰ viděli ste; nebo velmi jest milosrdný Pán a lítostivý.

Job 1, 21. atd.

12. Přede všemi pak věcmi, bratří moji, ²¹nepřisahaňte ani skrze nebe, ani skrze zemi, ani kterou koli jinou přísahou; *ale buď řeč vaše: ²²Jisté, jisté; nikoli, nikoli, abyšte neupadli ²³v odsouzení. *Mat. 5, 37.*

13. Jest-li kdo z vás zkormoucený? modliž se; pakli jest kdo myslí dobré? ²⁴prozpěvuj.

neprávě hojně sehnali; a vy pak oheň, kterýž by vás věčně pátil, na hlavu ste sobě shrnuli. Podob. Řím. 2, 5. 6) t. obilí na rolích vašich. 7) o kterouž ste je připravili. 8) t. pomsty, jako ona krev Abelova, žádá. Gen. 4, 10. 9) Ř. hlasové vešli. 10) unikl; t. Bůh, jehož všickni zástupové neb všechny věci stvořené jako bojovníci hejtmana poslouchají, žádost jejich vyslyšel. 11) těla něvše vytylá, v svém srdci den po dni ste veselí byli a jako onen bohatc na každý den hodovali. Luk. 16, 19. 12) k hodům, k nějaké slavnosti. 13) t. ne tak rukama člověku pobožnému života odjetím jako svým ukrotenstvím a divnými

fortelí chleba jemu z úst vzetím. Podobně Izaiáš prorok praví: Ruce vaše plné jsou krve. Izai. 1, 15. Někteří však smyslí, že tím spravedlivým míní se Kristus od mocných a bohatých zamordovaný. 14) posečkejte. 15) ranní i večerní. Viz Oz. 6, 3. 16) ustavte srdce svá. 17) trpělivosti. 18) t. z rozkazu Božího. 19) snášelivé. 20) t. k jakému cíli potěšenému Bůh Joba přivedl. Job 42, 10. atd. Aneb (jakž někteří vykládají), jakou slávou Krista Pána po jeho utrpení počtil. Nebo smyslí, že z těch mnozí, kterýmž apoštol psal, Krista Pána vidati aneb o něm mnoho slychávali od těch, kteříž jej znali. 21) viz Mat. 5, 33. 34. 22)

EPIŠTOLA S. JAKUBA.

V.

NAUČENÍ NEMOCNÝM. vydaná: *Jedno*: Jak se v tom mají chovati? 1. Sami nemocní: *Předně*: Služebníků i některých z lidu předních povolající, modliteb požádati. *Za tím*: Jestliže koho v čem urazili a ovšem rozumějí-li, že pro své hříchy v tu nemoc upadli, tedy k vinám se přiznávají, s bližními se smířiti a modliteb za sebe žádati. 2. Ti, kteříž nemocné navštěvují, a těm poroučí: 1: Za nemocné se modliti, v. 14. 2: Lékařství jim dávati a měl-li by kdo dar uzdravování, olejem je na znamení uzdravování jich mazati, v. 14. *Druhé*: Kterými užitky mají se k takovým modlitbám ponoukati? 1. Jistým nemocného, byla-li by v tom vůle Boží, pozdravením, v. 15. 2. Nepochybným hříchů jemu od Boha z milosti odpuštěním (v. 15.), jakž toho užitku obého apoštol Eliášovým příkladem potvrzuje. — VI. Poručení apoštolské o napravování padlých: 1. Kdo to má činiti? Všichni Kristovi účastníci. 2. Proč? Pro spasení duše své i svého bližního.

14. Stůně-li kdo z vás? zavolej starších zboru²⁵, ať se modlí za něho, mažice jej olejem²⁶ ve jménu Páně²⁷;

15. A modlitba víry²⁸ uzdraví²⁹ neduživého a pozdvihneť ho Pán; a jestliže jest co prohřešil, buďet jemu odpuštěno³⁰.

16. Vyznávejtež se pak jedni druhým z³¹ hříchů a modlte se jedni za druhé, abyšte uzdraveni byli. Mnohoť zajisté může modlitba spravedlivého³² opravdová.

17. *Eliáš člověk byl týmž bídám jako i my poddaný a modlitbou modlil se, aby nepršelo; i nepršel déšť na zemi za tři léta a za šest měsíců.

3 Král. 17, 1. atd. Item 18, 45. Luk. 4, 25.

18. A zase modlil se, i vydalo nebe déšť a země zplodila ovoce své.

19. Bratří, *jestliže by kdo z vás pobloudil od pravdy a někdo by jej³³ zase obrátil;

Mat. 18, 15. Gal. 6, 1.

20. Věziž, že ten, kdož by odvrátil hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši od smrti³⁴ a přikryje³⁵ množství hříchů.

jest-li? jest; není-li? není; t. potvrzující, říkejte prostě: jest; a takéž na odpor. Viz Mat. 5, 37. 23) v pokrytství. 24) plésej. 25) t. jakož věrných služebníků tak také jejich pomocníků, to jest soudců a jiných osob předních z lidu. Nebo za apoštolů starší a předloženi slouli netoliko učitelé ale i soudcové. 1 Tim. 5, 17. A poněvadž k tomu hojnějšími dary Božími obdaření vybírání bývali, protož takových, kteříž by nemocného mohli z Božího slova něčemu potřebnému poučiti i potěšiti, povolati velí. Jestliž tedy křesťanův povinnost nemocné navštěvovati, je těšiti, za ně se Pánu Bohu modliti, jakž to Kristus Pán chce v den poslední odměňovati. Mat. 25, 34. atd. Takž Jozef navštěvoval Jákoba, otce svého nemocného (Gen. 48, 1. atd.); Joas, král Izraelský, Elizea proroka (4 Král. 13, 14.) a Joba přátelého jeho. Job 2, 11. 26) viz Mar. 6, 13. 27) t. s vzýváním jména Páně. 28) t. z víry pravé i od nemocného i od těch, kteříž by se za něho modlili, podle vůle Boží obětovaná. 1 Jan 5, 14. 29) nemocného; t. jestliže by to k rozšíření Boží slávy a k spasení nemocného sloužilo.

30) t. jestliže by z víry pravé spolu s jinými se modlil a hříchem k smrti nehrěšil. 1 Jan 5, 16. Viz Mat. 9, 2. Dobřeť pak tu o odpuštění hříchů zmínku činí proto, že obecně (Deut. 28, 21.), ač ne vždycky (Jan 9, 2.) příčinou nemoci hříchové bývají. Protož svatí od uzdravení duše, těla hojiti počínají. Zalm 6, 5. Item 38, 1. atd. 31) poklések, vin; t. vědouce, že Pán Bůh ne těm, kteříž sami u sebe jsou spravedliví, ale hříchy své znajícím a kajícím milost činí; tou příčinou i vy k své hříšnosti se přiznávejte (viz Mat. 3, 6.) a hnete-li vás svědomí, že ste nějakým hříchem metličky té Boží sobě zasloužili, také jeho před služebníkem, nýbrž byla-li by toho potřeba, i před lidem vyznati se nestydte; a tak všickni nemocní i zdraví sobě k horlivým modlitbám tím způsobem služte; ano i urazili-li ste koho v čem, k vinám se přiznejte a za odpuštění žádejte. 32) horlivá. Ř. mocně dělající, pracovitá. 33) napravil. 34) t. věčné. 35) t. k tomu posloužit kajícímu člověku, aby Pán Bůh z pouhé milosti své hříchy jeho odpustil a jako věc nějakou ošklivou přikryl. Viz Řím. 4, 7.

